

ANNEROSE SCHMIDT

NDR

klavír

DRÁŽĎANSKÁ FILHARMONIE

ZK Závodů V. I. Lenina — 29. XI. 1962

Pořádá Park kultury a oddechu v Plzni

POŘAD :

1. GÜNTER KOCHAN: **Symfonieta 1960**
2. PETR ILJIČ ČAJKOVSKIJ: **Koncert pro klavír a orchestr, b moll, dílo 23**
Andante non troppo e molto maestoso. Allegro con spirito — Andantino semplice — Allegro con fuoco.
3. WOLFGANG AMAD. MOZART: **Symfonie g moll, K. 550**
Allegro — Andante — Menuetto. Allegretto — Finalo. Allegro assai.
4. RICHARD STRAUSS: **Symfonická báseň Enšpíglova šibalství, dílo 28**

Řídí: profesor HEINZ BONGARTZ

Sólistka: ANNEROSE SCHMIDT

Sólistka dnešního koncertu ANNEROSE SCHMIDT z NDR se věnovala klavírní hře již v raném dětství. Když jí bylo devět let, vystoupila poprvé na veřejném koncertu. Zprvu se vzdělávala v hudbě u svého otce, později na hudební akademii v Lipsku, kterou absolvovala po tříletém studiu s vynikajícím prospěchem. V mezinárodní klavírní soutěži roku 1955 ve Varšavě, které se účastnila jako jediná klavíristka z NDR, byla vyznamenána. V listopadu téhož roku jí byla přiznána první cena v celostátní soutěži pianistů NDR. O rok později získala první cenu na mezinárodní klavíristické soutěži Roberta Schumanna v Berlíně. Vykonalala již četné umělecké cesty do zahraničí a nahrála velký počet skladeb pro rozhlasové a televizní pořady i na gramofonové desky.

Srovnáváme-li skladatelskou práci v Německé demokratické republice s hudební tvorbou v Německé spolkové republice, bije do očí nejen zcela odlišný přístup k tvůrčí práci, ale i počet mladých autorů, jejichž skladby jsou uváděny na veřejnost. Zatímco v západním Německu se objevuje jenom několik málo skladatelských jmen, vyrostla v NDR podivuhodně početná skladatelská skupina. Nacházíme v ní kromě vůdčích skladatelských zjevů, jako jsou Paul Dessau, Hanns Eisler, E. H. Meyer, F. F. Finke a Max Butting, i jména méně u nás zdomácnělá nebo pro nás zcela neznámá: H. Funk, S. Matthus, K. D. Richter, C. Odd, P. Kurzbach, G. Hauke, J. Gilenšek, K. Schwaen, F. Reuter, Th. Hlouschek, S. Kurz, P. Böttner, O. Gerster, H. G. Görner, J. P. Thilman, F. Geissler, O. Reinhold, A. Böckmann, Dieter Nowka, A. Kolnhofer, E. Zechlinová, L. Spies aj. Mezi mladými skladateli se souseduje stále více pozornosti ke jménu GÜNTER KOCHAN. Tento jednacíletý umělec, žák nedávno zemřelého prof. Hannse Eislera, který svému učitelovi vděčí podle vlastních Kochanových slov za mnohé „nejen v kompoziční technice, ale i ve svém ideologickém vývoji“, pronikl na veřejnost již několika závažnými symfonickými pracemi. Skladbu absolvoval na Vysoké hudební škole v Berlíně-Charlottenburgu, kde od 1950 působil jako docent hudební teorie. Napsal mnoho mládežnických a masových písní, kantátu Svět je mladý, Koncert pro housle a orchestr, Koncert pro klavír a orchestr, Orchestrální koncert (Orchester-Konzert), Malou svitu a Radostnou ouverturu, z komorních jeho děl jsou známy zejména Klavírní trio a Dvě balady pro zpěv a klavír. Snad největšímu zájmu se z Kochanových děl těší jeho **Symfonieta 1960**, jež byla premiérově uvedena při oslavách devadesátiletí trvání Drážďanské filharmonie v roce 1960. Tomuto symfonickému tělesu také skladatel své dílo věnoval. Letos zařadil Symfonieta do svého plánu i Filharmonický orchestr v Rostocku, Městský symfonický orchestr v Berlíně a Divadelní orchestr v Gefo. Také Praha měla již příležitost Kochanovu Symfonieta slyšet, a to v nastudování orchestru hlavního města Prahy FOK a dirigenta V. Neumanna. Citový a hudební obsah **Symfoniety 1960** vystihují dobře již samy názvy jednotlivých vět: Balada, Capriccio, Elegie, Finále.

Klavírní koncert b moll, dílo 23, od PETRA ILJIČE ČAJKOVSKÉHO (1840—1893), patří k nejslavnějším dílům tohoto žánru ve světové literatuře. Čajkovskij psal tento první z trojice svých klavírních koncertů v listopadu a v prosinci 1874 a věnoval jej významnému německému dirigentu a příteli slovanských národů Hansi Bülowovi; ten také koncert poprvé s pronikavým úspěchem provedl. První část koncertu začíná slavnostním úvodem v Des dur; jeho orchestrální kantilénu zdobí klavír efektními akordickými výplněmi. Po jeho doznění exponuje skladatel v Allegro con spirito hlavní téma v b moll a téma vedlejší. Do rozsáhlého provedení a reprízy jsou organicky vloženy dvě virtuózní kadence sólového nástroje. Druhá věta vystřídává zpěvnou myšlenku snivě nálady (Des dur) vzrušeným prestissimo, které přechází v quasi valčíkové intermezzo s citací úryvku francouzského popěvku. S návratem prvního lyrického tématu věty se nálada opět brzy zklidňuje. Finále je stavěno v rondové formě a charakterizuje je živá hlavní myšlenka typické ruské intonace a s ní výrazně kontrastující zpěvné téma Des dur, které zvláště v závěru nabývá slavnostního lesku.

Symfonie g moll, K. 550, je druhá z trojice posledních symfonií WOLFGANGA AMADEA MOZARTA (1756—1791), nesoucích často označení „Meistersymphonien“. Tónina g moll se u Mozarta objevuje zpravidla tam, kde hudba vyjadřuje skladatelovu bolest, zármutek, duševní depresi. I v **symfonii g moll** nacházíme tuto bolestnou, trpkou příchut, a to ve všech jejích větách. Dílo se zrodilo v červenci

1788. Víme-li, že 29. června toho roku zemřelo po šesti měsících života čtvrté Mozartovo děcko, dceruška Terezie, sotva můžeme pochybovat, že právě tento krutý dotek osudu vyvolal ve skladatelově nitru touhu vyrovnat se intimní hudební zpovědí s drtivou ranou.

Bez volného úvodu, jaký bývá v klasické symfonii obvyklý, exponuje skladatel přímo hlavní téma v g moll, vyznačující se bolestným neklidem. Ani vedlejší myšlenka první věty (v paralelní tónině B dur), ani provedení obou témat a repríza nepřináší změnu nálady. Časté chromatické sekundové postupy v hlavní myšlence volné věty (Andante, Es dur, 6/8 takt) charakterizují tuto melancholickou píseň těžce raněné duše. I taneční třetí věta se liší od jasu jiných Mozartových menuetů; svými disonancemi nejednou upomíná na pozdějšího Beethovena. Jedině **trio** menuetu je prozářeno nakrátko důvěřivějším, smírnějším tónem. Finální část symfonie však naznačuje hned hlavní myšlenkou, neklidně se rozvíjející do rozpětí dvou oktáv a dramaticky vzrušenou, že ve skladatelově srdci nenastalo žádoucí uklidnění a smír. Bolestná vášeň i tu je dominujícím prvkem a temná nálada poznamenává tento tragický závěr symfonie, pro niž Mirko Očadlík — jistě nikoliv nevhodně — volil označení symfonie „trpělivá“. Po stránce ryze hudební zaujímá symfonie g moll složitostí harmonické stavby a kontrapunktickým uměním, které se učil Mozart do hloubky poznávat od roku 1782 zvláště na skladbách Joh. Seb. Bacha.

Symfonická báseň **Enšpíglova šibalství** od RICHARDA STRAUSSE (1864—1949) je v chronologickém pořadí čtvrtou Straussovou skladbou tohoto žánru. Předcházely jí symfonické básně **Don Juan**, **Macbeth** a **Smrt a vykoupení**, následovaly **Tak mluvil Zarathustra**, fantastické variace **Don Quichote** a **Život hrdiny**.

Enšpíglova šibalství podávají hudební obraz rozmarných příběhů lidového hrdiny Tilla Eulenspiegla, který žil na rozhraní 14. a 15. století. Protože právě v těchto měsících se hraje v plzeňské opeře Jeremiášova lidová revoluční zpěvohra Enšpígl, je tím více vítáno srovnání Jeremiášova díla a jeho pojetí Enšpíglvy postavy se symfonickou básní Straussovou. Veselý a odvážný šprýmař Enšpígl je ve Straussově skladbě charakterizován proslulým tématem lesního rohu a šibalským motivem klarinetu ve vysoké poloze. První z těchto myšlenek tvoří hlavní téma volné rondové formy. Veselí, hluk a křik provázejí Enšpígla, který provádí své veselé kejkle a šprýmy mezi trhovci. Brzy se nám však tento živý chlapík představuje v přestrojení za kazatele v mnišské kutně, ale ani tu se nezapře jeho žahavý vtip. Glissando sólových houslí je úvodem k dalšímu hudebnímu obrazu: vidíme Enšpígla v roli kavalíra a jsme svědky i krátkého jeho milostného intermezza. Komické téma fagotu ohlašuje vstup nabubřelých, prázdných rozumbradů. „Učený rozhovor“ s nimi uzavírá Enšpígl rozpustilým výsměšným popěvkem. Sympatie k odvážnému smíškoví a buřiči příliš nebezpečně v lidu rostou. Přišel proto čas panského soudu (je ohlášen hlasem bubínku). Čtyřikrát za sebou v orchestru zdvihá hrozivá otázka soudců. Poprvé a podruhé slyšíme v odpovědi na ni Enšpíglův výsměšný motivek; při třetím opakování zní už motiv stísněně, po čtvrté se ozve Enšpíglova odpověď jenom v bolestně se chvějícím zvuku sordinovaných trubek a rohů. Hlas fagotů, rohů a pozounů ohlašuje rozsudek smrti. Šibenice — a již se chví ve vzduchu poslední vzdech hrdiny, který bojoval odvážný boj proti zpupné a surové panské moci. Elegický dovětek básně navazuje na její úvod: „Byl jednou jeden šašek, jménem Enšpígl...“.

ANTONÍN ŠPELDA